

УДК 349.2

ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ МАТЕРІАЛІВ ПРАКТИКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАЦІ

Марчук М. І.

*завідувач кафедри конституційного
і міжнародного права
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
д-р юрид. наук, доцент
ORCID 0000-0002-0217-478X*

Важливу роль у забезпеченні належного рівня нормативно-правового регулювання правовідносин (у тому числі й трудових) відіграє практика Конституційного Суду України. Висновки, закладені в правових позиціях Конституційного Суду, мають глибоку правову основу і набувають якості правової обов'язковості для виконання на усій території України через особливий статус і авторитет Конституційного Суду України. При цьому рішення даного органу конституційної юрисдикції мають «допоміжне значення в системі актів трудового законодавства (щодо визнання неконституційними окремих актів законодавства та тлумачення норм Конституції та законів України)»¹.

Водночас позиції Конституційного Суду України за своєю суттю подекуди нагадують «пропозицію юридичної науки по удосконаленню законодавства. Вона завжди конкретна за предметом, пов'язаним з ініційованим питанням, яке потребує втручання органу судової влади, специфічна за своєю формою (рішення, висновок, ухвала Конституційного Суду) і має офіційний характер»². Але при цьому Конституційний Суд не створює, на відміну від законодавця, прямих джерел права. Водночас виокремлення окремих напрямків здійснення його діяльності у конкретних сферах потребує належного системного осмислення.

¹ Вишновецька С., Іваницька Т. Судова практика та її роль у розвитку трудового законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7. С. 87–91.

² Майстренко О. В. Роль тлумачень та роз'яснень законодавства. *Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України*. URL: <https://goo.gl/vwZ1ka> (дата звернення 17.05.2021).

Аналіз наявної практики Конституційного Суду України засвідчує, що у сфері трудового права рішення Конституційного Суду України стосуються:

а) загальнотеоретичних аспектів та понять (зокрема справи: про офіційне тлумачення терміна «законодавство» та про офіційне тлумачення терміна «профспілка що діє на підприємстві, в установі, організації»);

б) охорони трудових прав (зокрема, справа про охорону трудових прав депутатів місцевих рад);

в) підвідомчості актів про призначення або звільнення посадових осіб (зокрема справа щодо актів про обрання/призначення суддів на посади та про звільнення їх з посад);

г) про суміщення службової діяльності (справа про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади);

г) про граничний вік посадовця (зокрема справи: про граничний вік кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу та про граничний вік перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування);

д) про протидію корупції (зокрема справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів);

е) про виплати та компенсації (зокрема справи: щодо офіційного тлумачення положень статті 233 Кодексу законів про працю України у взаємозв'язку з положеннями статей 117, 2371 цього Кодексу; тлумачення окремих законодавчих положень щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України, статей 1, 12 Закону України «Про оплату праці»; щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України);

є) про порядок вирішення трудових спорів (зокрема справа щодо офіційного тлумачення положень статті 2, абзацу четвертого частини першої статті 3 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»);

ж) про гарантії незалежності судді (зокрема справа про щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці);

з) про свободу праці (зокрема справа щодо відповідності Конституції України (конституційності) пунктів 2, 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження контрактної форми роботи у сфері культури та конкурсної процедури призначення керівників державних та комунальних закладів культури»);

Сучасний стан забезпечення трудових прав і прав у сфері соціального забезпечення та перспективи його поліпшення. Харків, 2021

и) про звільнення особи (зокрема справа щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 7 частини другої статті 42 Закону України «Про вищу освіту»);

і) про використання однакових підходів щодо гарантування трудових прав (зокрема справа щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої статті 40 Кодексу законів про працю України);

Отже, справи, предметом яких є проведення перевірки конституційності норм чинного законодавства у сфері праці, традиційно посідають важливе місце у структурі навантаження Конституційного Суду України, що обумовлює потребу постійного удосконалення, розвитку його юридичних позицій з питань змістовного наповнення права на працю, визначення його меж та гарантій, а також належної, з точки зору чинної Конституції України, інституціоналізації механізму захисту трудових прав громадян.